

VIVEs kommunetal, juni 2018: Kommunerne rammer budgettet mere præcist

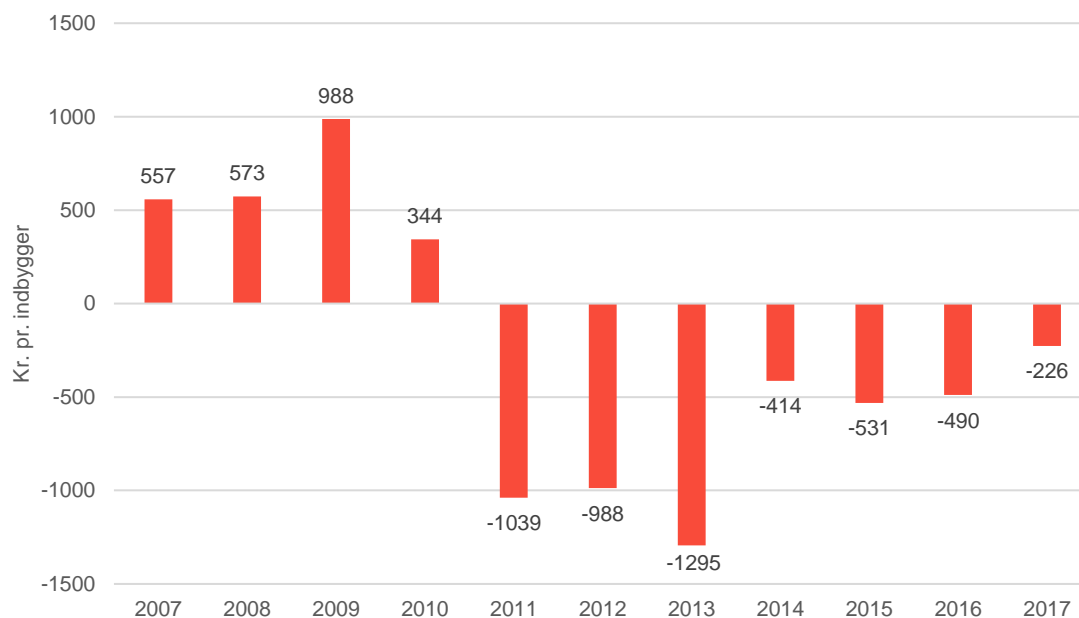
Kommunerne er blevet bedre til at ramme budgettet – men fortsat udfordringer med at holde budgettet for udsatte grupper.

I kommunernes regnskaber for 2017 lå serviceudgifterne tættere på budgettet, end de har gjort i mange år. Den stigende budgetpræcision for kommunerne under ét dækker dog over betydelige forskelle mellem kommunerne og mellem serviceområder. Ikke mindst har mange kommuner udfordringer med at overholde budgetterne på områderne for udsatte børn/unge og udsatte voksne.

Kommunerne rammer budgettet bedre

I 2011 indskærpede staten truslen om økonomiske sanktioner over for kommunerne, hvis serviceudgifterne for kommunerne under ét ikke er i stand til at holde sig inden for den aftalte økonomiske ramme – i både budgetter og regnskaber. Dét vendte på mange måder den kommunale økonomistyring på hovedet. Hvor hovedreglen i årene før 2011 var *budgetoverskridelser*, så har der hvert år siden 2011 omvendt været tale om *budgetunderskridelser*. Altså at kommunerne samlet set bruger mindre på service, end de har budgetteret med.

Figur 1 Budgetoverskridelse serviceudgifter 2007-2017

Note: 2017-priser. Ikke korrigeret for opgaveændringer. Lockouten på folkeskoleområdet i 2013 betyder, at regnskabsudgifterne var mindre, end de ellers ville have været.

Kilde: ECO Nøgletal

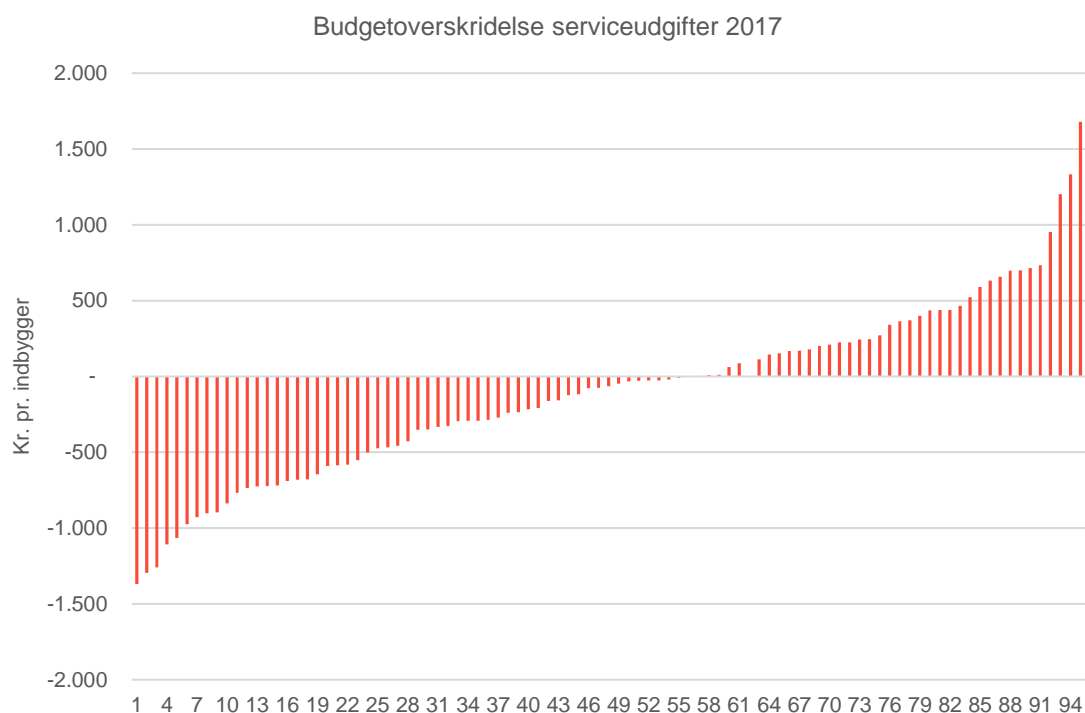
Som det fremgår af figur 1, er størrelsen på disse budgetunderskridelser dog blevet mindre siden 2011.

Hvor mindreforbruget var i størrelsesordenen 1.000 kr. pr. indbygger de første tre år efter indførelsen af de skærpede sanktioner i 2011, så lå det på ca. 500 kr. pr. indbygger i 2015-2016, og i regnskaberne for 2017 er mindreforbruget reduceret til ca. 225 pr. indbygger. Kommunerne under ét er med andre ord blevet bedre til at ramme budgettet for serviceudgifter, end de har været i mange år.

Budgetoverholdelse varierer fra kommune til kommune

Mens kommunerne således samlet set har overholdt deres budgetter i 2017, så er det underliggende mønster, at budgetpræcisionen varierer på tværs af landets kommuner. Nogle kommuner kom ud af 2017 med en budgetoverskridelse, mens andre kommuner overholdt budgettet eller tilmed havde et mindreforbrug. Figur 2 viser, at 12 kommuner har overskredet budgetterne til serviceudgifter med mere end 500 kr. pr. indbygger, hvoraf tre kommuner har budgetoverskridelser på mere end 1.000 kr. pr. indbygger. Samtidig har 24 kommuner et mindreforbrug på mere end 500 kr. pr. indbygger, hvoraf fem kommuner har brugt over 1.000 kr. mindre pr. indbygger, end de havde budgetteret med.

Figur 2 Budgetoverskridelse serviceudgifter 2017

Note: Der er set bort fra fire små ø-kommuner.

Kilde: ECO Nøgletal

Samlet set dækker tallene således over et mindretal af kommuner med budgetoverskridelser og et flertal af kommuner med et mindreforbrug i 2017. De enkelte kommuners budgetpræcision fremgår af landkortet i figur 4 sidst i dette notat.

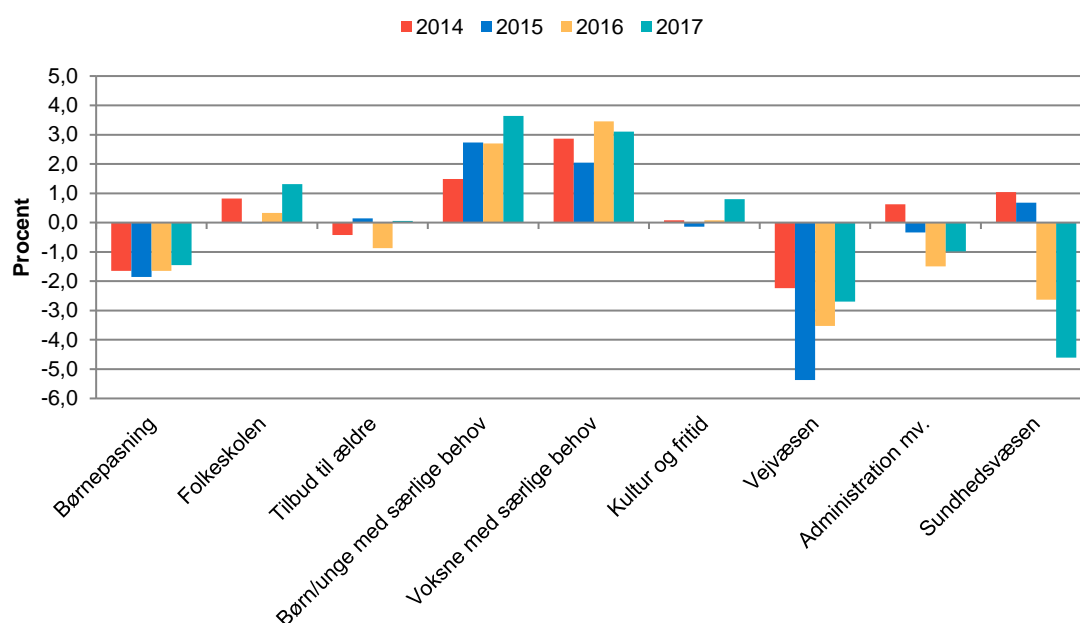
Udfordringer på det specialiserede socialområde

Den generelle udvikling i kommunernes budgetpræcision og budgetoverholdelse dækker imidlertid over store udsving mellem de enkelte serviceområder samt over tid. Figur 3 nedenfor viser budgetoverholdelsen for kommunerne som helhed på ni serviceområder i de seneste fire regnskabsår. Det fremgår, at kommunerne udviser størst budgetpræcision på folkeskole-, ældre- og kultur/fritidsområdet samt for administration. Derudover ses en tendens til, at der på børnepasningsområdet og

vejområdet i alle årene i perioden 2014-2017 har været et mindreforbrug i forhold til det, kommunerne havde budgetteret med.

Omvendt springer det specialiserede socialområde frem som den del af de kommunale serviceområder, hvor det er vanskeligst at holde budgettet. For både udsatte børn/unge-området og området for funktionshæmmede, misbrugere og andre voksne med særlige behov gælder det, at områderne har været præget af budgetoverskridelser hvert år fra 2014-2017.

Figur 3 Procentvis budgetoverskridelse på udvalgte serviceområder

Kilde: ECO Nøgletal

De konsekvente budgetoverskridelser på det specialiserede socialområde kan skyldes udfordringer med udgifts- og resultatstyringen på områderne, fx knyttet til udfordringer med budgetteringsmodellerne og den budgetmæssige håndtering af dyre enkeltsager og målgrupper med sammensatte og komplekse behov. Budgetoverskridelserne på mellem 1,5 og 3,5 % peger på, at det med økonomistyringsbriller går den forkerte vej med budgetoverholdelsen på disse to områder – set i forhold til, at budgetoverskridelserne for gennemsnitskommunen ellers faldt fra 2009 til 2013¹.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk

Se for eksempel tabeller om kommunernes budgetoverholdelse og udgifter:

- Tabel 1.30 Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder – budget 2018
- Tabel 1.32 Budgetoverskridelse på 19 udgiftsområder 2017

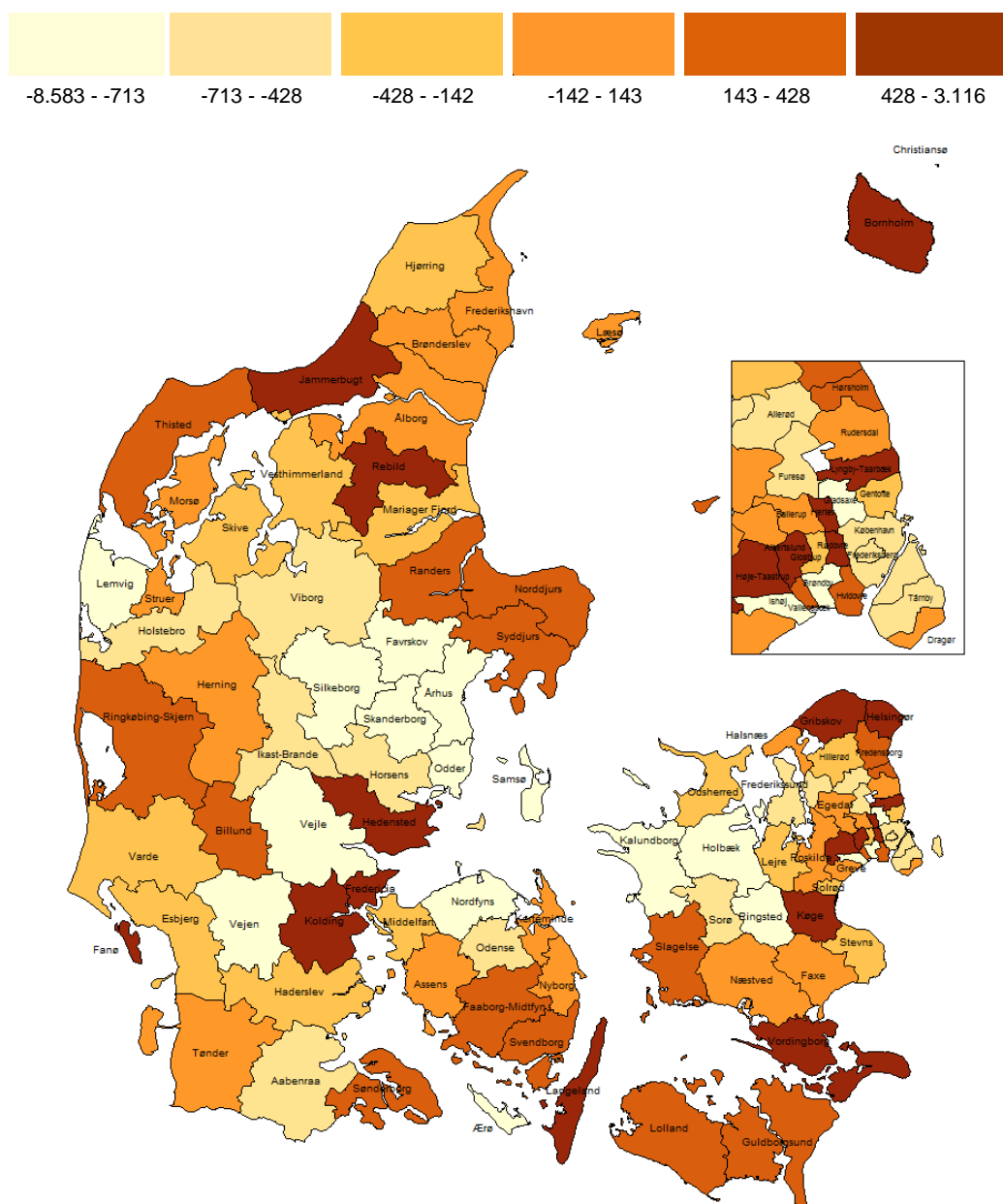
¹ Se "Kjærgaard, Marie, Bo Panduro, Eli Nørgaard, Kurt Houlberg og Niels Jørgen Mau Pedersen (2017): Kommunernes Økonomistyring 2016. Aarhus: KORA."

- Graf 4.16 Udvikling i serviceudgifter 2012-2018.

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på vive.dk og blive orienteret om kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4 Budgetoverskridelse for serviceudgifter 2017, kr. pr. indbygger

Kilde: ECO Nøgletal, <http://eco.vive.dk/landkort.asp>

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i kommunaløkonomi, VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk eller Mathias Ruge, analytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk